

Bożena Matysiak
Marta Joanna
Monder

Dawne odmiany
do ogrodów
przydomowych
Rośliny ozdobne. Róże

Skierniewice 2018

Dawne odmiany do ogrodów przydomowych

Rośliny ozdobne

Róże

Instytut Ogrodnictwa
Skierniewice 2018

Autorzy opracowania:

Dr hab. Bożena Matysiak, prof. IO, Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach

Dr inż. Marta Joanna Monder, Polska Akademia Nauk, Ogród Botaniczny

– Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie

Autorzy zdjęć

dr hab. Bożena Matysiak, prof. IO – Rozdział III

dr inż. Marta J. Monder – Rozdział IV i V

Projekt okładki i skład: **Marek Nowak**

ISBN 978-83-65903-16-7

Nakład 500 egz.

Egzemplarz bezpłatny

Praca została wykonana w ramach Zadania 1.7

**„Poszerzanie różnorodności gatunków i odmian roślin ogrodniczych na
obszarach wiejskich oraz podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie
znaczenia roślinnych zasobów genowych”**

Programu Wieloletniego IHAR-PIB/IO (2015-2020)

**„Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych
zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa
oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju”**

finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Spis treści

I. Wstęp.....	5
II. Wymagania róż, sadzenie i pielęgnacja	6
1. Wybór odpowiedniego stanowiska	6
2. Przygotowanie gleby i sadzenie róż.....	7
3. Pielęgnacja krzewów	8
4. Cięcie róż.....	8
5. Zabezpieczanie róż przed zimą	10
III. Róże ogrodowe	11
1. Róże wielkokwiatowe - mieszańce herbatnie (HT) i remontanty (HP)	11
2. Róże rabatowe – bukietowe (Floribunda Fl) i wielkokwiatowe (Polyantha Pol) .	17
3. Róże okrywowe.....	22
4. Róże pnące.....	26
5. Róże parkowe	32
IV. Projektowanie małego ogrodu z różami w roli głównej	39
V. Róże w kompozycjach z innymi gatunkami roślin	46

I. Wstęp

Niewiele roślin na świecie wzbudza tyle emocji i ma tak wiele uroku jak róże. Dla niektórych kojarzą się one z bujnym ogrodem pełnym kolorów i zapachu, dla innych z eleganckim bukietem świeżo ściętych kwiatów. Magiczny urok może mieć jedna wytworna róża. Jest wszakże wiele powodów, aby uprawiać te magiczne rośliny w ogrodach przydomowych.

Róże uprawiane są od setek lat. Na świecie wyhodowano tysiące odmian różniących się wielkością krzewów, pokrojem, wielkością, barwą i zapachem kwiatów, obfitością i okresem kwitnienia. Pomimo coraz ciekawszych i coraz lepszych kreacji odmianowych pojawiających się corocznie na rynku, wiele starszych odmian, sprawdzonych w naszych warunkach klimatycznych zasługuje na zaistnienie we współczesnych ogrodach ze względu na ich nieprzemijającą urodę i inne walory. Pomimo upływu lat są one ciągle sadzone budząc zachwyt kolejnych pokoleń. W niniejszym przewodniku wybrano odmiany znane już w XIII (!) wieku jak *Rosa gallica* 'Officinalis', a skończywszy na odmianach wyhodowanych w latach dziewięćdziesiątych XX wieku. W latach dziewięćdziesiątych XX wieku na polskim rynku zaczęły masowo pojawiać się licencjonowane odmiany róż hodowli zagranicznej. Odmian tych nie znajdziemy w proponowanym wykazie. Polska została członkiem Międzynarodowego Związku Ochrony Nowych Odmian Roślin (UPOV) w 1989 roku, a do konwencji UPOV, określającej zasady przyznawania hodowcom nowych odmian wyłącznego prawa własności, przystąpiła w 2003 r. Wyłączne prawo hodowcy do odmiany obowiązuje przez 25 lat od wydania decyzji.

Nad różami rozpościera się aura tajemniczości i trudności w uprawie. Przez lata róże zyskały reputację wybrednych i podatnych na choroby. Prawdą jest, że uzyskanie perfekcyjnie doskonałych niektórych róż jest prawdziwym wyzwaniem dla ogrodnika. Istnieje jednak wiele odmian, które doskonale sprawdzą się w polskich ogrodach przydomowych. Odmiany prezentowane w niniejszym opracowaniu zostały wybrane pod kątem łatwości w uprawie, odporności na choroby, a także walorów dekoracyjnych całych krzewów, okresu kwitnienia i zapachu kwiatów. Najważniejsze cechy odmian takie jak: intensywność zapachu kwiatów, termin kwitnienia i odporność na choroby przedstawiono w tabelach. Do oceny tych cech zastosowano 3-stopniową skalę, prezentowaną pod tabelami. Przygotowanie odpowiedniego stanowiska, właściwe nawożenie, nawadnianie, cięcie oraz inne rutynowe prace pielęgnacyjne pozwolą uzyskać atrakcyjny wygląd roślin. Róże można zestawiać z innymi gatunkami roślin podkreślając ich urodę i wzbogacając aranżację ogrodową oraz zapewniając atrakcyjny wygląd rabat w czasie, gdy nie wyglądają zbyt okazale. W niniejszym przewodniku przedstawiono wiele gatunków i odmian bylin, a także krzewinek i krzewów doskonale komponujących się z różami, i o podobnych wymaganiach środowiskowych. Przedstawiono wiele ciekawych, naszym zdaniem, kompozycji z różami w roli głównej do wykorzystania we własnych ogrodach.

Prezentowane w przewodniku odmiany róż zostały podzielone na grupy zgodnie z klasyfikacją ogrodniczą. Obejmuje ona róże wielkokwiatowe, rabatowe, okrywowe, pnące i parkowe. Przypisanie odmiany do określonej grupy daje ogólny pogląd odnośnie możliwości zastosowania w ogrodzie oraz jest pomocne przy określaniu sposobu cięcia krzewów. Nazwy odmian pisane są z dużej litery i ujęte w pojedynczy cudzysłów. W przypadku wielu odmian na rynku funkcjonuje nazwa handlowa odmiany, a nie jej nazwa hodowlana. W tym przypadku podana jest nazwa handlowa, która pisana jest kapitalikami (dużymi literami) bez pojedynczych cudzysłówów. Przy nazwie odmiany podano nazwisko hodowcy lub nazwę firmy, w której odmiana została wyhodowana (czasami w procesie hodowli uczestniczy wiele osób) oraz rok wprowadzenia jej na rynek. W przypadku, gdy nie jest możliwe ustalenie daty wprowadzenia odmiany na rynek podano rok, w którym odmiana została wyhodowana. Zazwyczaj jednak daty te się pokrywają.

Prezentowane odmiany róż można znaleźć w kolekcjach polowych Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach oraz Ogrodzie Botanicznym Polskiej Akademii Nauk CZRB w Powsinie. Kolekcje te są utrzymywane w ramach Programu Wieloletniego „Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju”, finansowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

II. Wymagania róż, sadzenie i pielęgnacja

1. Wybór odpowiedniego stanowiska

Róże wymagają stanowisk słonecznych, miejsc przewiewnych z dobrą cyrkulacją powietrza oraz ochrony przed silnymi wysuszającymi wiatrami. Do dobrego rozwoju potrzebne jest im przede wszystkim światło. Większość róż potrzebuje co najmniej 5 do 6 godzin bezpośredniego słońca w ciągu dnia, najlepiej z rana. Róże posadzone na stanowiskach zbyt zacienionych rosną słabo, mniej obficie kwitną i są bardziej podatne na choroby. Nie powinny być sadzone tuż przy północnych ścianach budynków lub na stromych północnych stokach. Nieodpowiednie dla róż są także stanowiska pod gęstymi koronami drzew. Zbyt dużo światła, a zwłaszcza suche powietrze w bezpośrednim sąsiedztwie ścian południowych, nie są także wskazane dla róż. Kwiaty czerwone silniej nagrzewają się niż te o jaśniejszych barwach i łatwo ulegają poparzeniom podczas upalnych dni. Każdy krzew powinien mieć wokół siebie nieco wolnej przestrzeni, aby zmoczone deszczem liście szybciej przesychały, dzięki czemu róże będą mniej podatne na choroby grzybowe. Jest to także jednym z ważniejszych powodów cięcia róż. Usuwanie części pędów powoduje, że powietrze łatwiej dociera do środkowej części krzewu. Róż nie należy sadzić w miejscach narażonych na działanie silnego wiatru.

Róże najlepiej rosną na glebach żyznych, piaszczysto-gliniastych, lekko kwaśnych o pH 6,0-6,5 oraz dobrze zdrenowanych. Wyjątkiem są odmiany róży pomarszczonej *Rosa rugosa*, które lepiej rosną na kwaśniejszych glebach i nie tolerują dużej ilości wapnia w podłożu. Całkowicie nieprzydatne dla róż są miejsca zarówno bardzo suche jak i nadmiernie wilgotne. Nieodpowiednie są także gleby z wysokim poziomem wód gruntowych, gdyż róże mają głęboki system korzeniowy. Wysoki poziom wód, szczególnie w okresie jesienno-zimowym, może powodować gnicie korzeni. Ponadto krzewy rosnące w takich warunkach są bardziej podatne na przemarzanie. W miarę możliwości należy wybierać miejsca, gdzie wcześniej nie były one uprawiane.

2. Przygotowanie gleby i sadzenie róż

Właściwe przygotowanie gleby przed sadzeniem róż polega na jej głębokim przekopaniu (około 30 cm). Wskazane jest użyczenie gleby poprzez dodatek substancji organicznej. W tym celu można zastosować dobrze rozłożony obornik lub kompost.

Róże najlepiej sadzić w grupach po trzy lub więcej, za wyjątkiem odmian, które tworzą silne, duże krzewy. Odległości pomiędzy krzewami zależą od siły wzrostu poszczególnych odmian. Przeważnie sadi się je w rozstawie 40×40 cm. Odmiany bujnie rosnące i rozłożyste wymagają większej rozstawy, 50×50 cm. Dla wielu odmian róż rabatowych wystarczająca jest rozstawa 35×35 cm. Róże parkowe sadzone są w szpalerze co 0,7-1,2 m, a pnące przy murach co 1-2 m. Róże pnące przy budynku należy sadzić około 50-60 cm od ściany, a podporę umieszczać w odległości około 20 cm. Ułatwi to rozpinanie pędów i umożliwi cyrkulację powietrza wokół krzewów.

Róże oferowane są do sprzedaży bez bryły korzeniowej, z tzw. gołym korzeniem lub w pojemnikach. Najlepszym terminem sadzenia jest jesień, zaraz po opadnięciu liści (październik – listopad). W tym czasie gleba jest jeszcze wystarczająco ciepła, by korzenie podjęły wzrost, a rośliny nie tracą wody przez liście. Nowo posadzone krzewy jesienią, w wilgotnej i ciepłej glebie, zdążą się dobrze ukorzenie zanim nadejdą silniejsze mrozy. Róże można sadzić też wczesną wiosną (marzec – kwiecień), gdy miną mrozy i gleba jest rozmarznięta, a na krzewach zaczynają rozwijać się pąki. Wiosenny termin sadzenia jest mniej korzystny, ponieważ gleba jest wtedy zazwyczaj zbyt zimna, co utrudnia szybki rozwój korzeni. Pojawiające się na krzewach młode, delikatne liście zaczynają transpirować. Zdarza się, że słabo rozwinięty system korzeniowy nie jest w stanie dostarczyć wystarczającej ilości wody do części nadziemnej i krzewy wkrótce zamierają.

Krzewy z gołym korzeniem przed posadzeniem należy trzymać przez kilka godzin w pojemniku z wodą. Następnie należy przyciąć korzenie na długość 20-25 cm i równomiernie je rozkładając umieścić krzewy w wykopanych dołkach. Róże przysypujemy ziemią, a następnie ją ugniatamy. Miejsce okulizacji powinno

znaleźć się w pod powierzchnią gruntu, na głębokości 3-5 cm. Posadzone rośliny obficie podlewamy. Wokół krzewów usypujemy kopczyki wysokości około 20 cm. Róże wyprodukowane w szkółkach w pojemnikach można sadzić przez cały sezon wegetacyjny.

3. Pielęgnacja krzewów

Przekwitłe kwiaty obniżają walory dekoracyjne krzewów i dlatego należy je systematycznie usuwać. Zabieg ten sprzyja ponownemu zakwitaniu róż powtarzających kwitnienie i jest wskazany przede wszystkim dla róż wielokwiatowych i bukietowych. Pędy z przekwitłymi kwiatami przycina się na wysokość sięgającą najbliższego pięciolistkowego liścia. Zabieg ten wykonuje się, gdy kwiaty zaczynają przekwitać i nie są dekoracyjne.

Większość róż ogrodowych rozmnażana jest przez okulizację, z wykorzystaniem silnie rosnących podkładek. Pędy wyrastające z podkładki należy bezwzględnie usuwać. Pozostawione odrosty rozrastają się i zaczynają dominować nad odmianą szlachetną. **Odrosty usuwamy poprzez wyłamywanie w miejscu wyrastania z pędu odmiany szlachetnej.** Wycinanie powoduje, że podkładka daje jeszcze silniejsze odrosty.

W przypadku długotrwałej bezdeszczowej pogody róże wymagają podlewania. Należy unikać zraszania liści. Podlewać należy rzadziej, ale obficie, stosując jednorazowo przeciętnie 20 litrów wody na 1 m² powierzchni gruntu.

W pierwszym roku po posadzeniu nie nawozimy róż. Sprzyja to rozbudowywaniu silnego systemu korzeniowego. W kolejnych latach róże zasilamy dwa razy w roku, wiosną i latem, stosując nawozy dedykowane różom. Należy pamiętać, że azot stymuluje wzrost liści i pędów, potas sprzyja obfitemu kwitnieniu i lepszemu zimowaniu krzewów, a fosfor wpływa na jakość korzeni. Nie należy stosować nawozów po 15 lipca, zwłaszcza azotowych.

Regularnie należy spulchniać glebę, gdyż korzenie do dobrego wzrostu potrzebują tlenu obecnego w powietrzu glebowym.

4. Cięcie róż

Cięcie róż jest ważnym zabiegiem pielęgnacyjnym wpływającym na wzrost, kwitnienie i zdrowotność krzewów. Sposób cięcia zależy od przynależności do grupy. Mieszańce herbatnie i róże bukietowe rosną silniej i kwitną obficie, gdy są silnie cięte na wiosnę. Z kolei róże historyczne, okrywowe, parkowe, pnące oraz wielokwiatowe powinny być cięte w sposób bardziej umiarkowany lub wręcz nie wymagają cięcia.

Mieszańce herbatnie i róże bukietowe zawiązują pąki kwiatowe na nowych, tegorocznych pędach. Dlatego silne przycinanie na wiosnę, które stymuluje wyrastanie nowych, mocnych pędów, pozwala uzyskać duże, atrakcyjne kwiaty i obfite kwitnienie krzewów. Cięcie wiosenne przeprowadza się, gdy na krzewach zaczynają rozwijać się pąki i minie niebezpieczeństwo pojawienia się silniejszych przymrozków. Jest to zazwyczaj połowa kwietnia. Należy unikać

przycinania krzewów jesienią, gdyż miejsce cięcia narażone jest na infekcję, a tkanka zablizniająca ranę (kalus) nie wytwarza się w niskich temperaturach. W pierwszej kolejności należy całkowicie wyciąć martwe pędy, które można rozpoznać po brązowym kolorze kory. Następnie usuwać należy pędy chore, przemarznięte i cienkie. Pędy należy wycinać jak najniżej gruntu. Wskazane jest także wycinanie pędów krzyżujących się oraz skierowanych do środka krzewu. Umożliwi to łatwiejsze docieranie światła słonecznego i lepszą cyrkulację powietrza wewnątrz krzewu, gdy rośliny zagęszczą się i wytworzą liście. Na krzewach powinno pozostać od 3 do 5 silnych pędów w przypadku mieszańców herbatnich i nieco więcej, od 5 do 10, u róż bukietowych. Pędy te przycina się w pierwszym roku po posadzeniu na wysokość około 10 cm od poziomu gruntu, a w kolejnych latach nieco wyżej, na wysokość około 20-40 cm u mieszańców herbatnich i 30-50 cm u róż bukietowych. Cięcie wykonuje się ostrym sekatorem w odległości około 0,5 cm nad pękiem. Pęk powinien być skierowany na zewnątrz krzewu. Cięcie powinno być wykonane skośnie nad pękiem, z wyższą częścią od strony pąka. Pęk znajdujący się na wierzchołku przyciętego pędu szybko podejmuje wzrost na wiosnę. Rozwijają się także pąki śpiące obecne w dolnej części pędu. Podczas kwitnienia na bieżąco usuwa się przekwitłe kwiaty i kwiatostany.

Róże okrywowe nie wymagają corocznego cięcia, za wyjątkiem usuwania przemarzniętych pędów po mroźnych zimach. Co kilka lat zaleca się niskie cięcie odmładzające, na wysokość 5-10 cm, by pobudzić krzewy do silnego wzrostu i kwitnienia. Róże okrywowe są powszechnie sadzone na terenach zieleni publicznej, gdyż są łatwe w utrzymaniu. W tych warunkach co kilka lat przycinane są za pomocą kosiarek. U róż okrywowych nie ma potrzeby usuwania przekwitłych kwiatów lub kwiatostanów.

Róże pnące przez pierwsze 3 lata po posadzeniu powinny się swobodnie rozrastać przy podporze. Silne cięcie w początkowym okresie uprawy może spowodować, że roślina zacznie przyjmować bardziej krzacasty pokrój. W kolejnych latach róże pnące tnie się niezbyt silnie lub pozostawia się bez przycinania.

Róże pnące Ramblers kwitną raz w sezonie, ale bardzo obficie. Można ich nie ciąć przez kilka lat. Jeżeli chcemy co roku cieszyć się ich obfitym kwitnieniem, wiosną możemy tylko kosmetycznie usunąć chore, przemarznięte lub połamane gałązki, natomiast latem, niezwłocznie po kwitnieniu, delikatnie prześwietlić krzew. Późniejsze i bardziej radykalne przycinanie spowoduje, że odmiany te nie zakwitną w kolejnym roku. Róże Ramblers nie wymagają usuwania przekwitłych kwiatostanów. Podobnie postępujemy z **różami pnącymi Climbers kwitnącymi raz w sezonie**.

U róż **pnących Climbers powtarzających kwitnienie** sposób formowania i cięcia wpływa na dekoracyjność i intensywność kwitnienia. Aby obficie kwitły, prowadzi się je poziomo lub skośnie przy kratkach lub spiralnie wokół słupów. Należy

przywiązywać je w odpowiedniej odległości od siebie, aby pozostawić przestrzeń na pędy boczne, na których zawiązywane są pąki kwiatowe. Zasadnicze cięcie róż Climbers powtarzających kwitnienie wykonuje się wczesną wiosną (do połowy kwietnia). Pędy, na których w zeszłym roku występowały kwiaty skraca się o 1/3-2/3 długości. Z pąków śpiących wyrastają nowe pędy, na których latem pojawiają się kwiaty. Przekwitłe kwiatostany należy na bieżąco wycinać.

Po kilku latach, gdy róże pnące coraz słabiej kwitną, można wykonać cięcie odmładzające, wycinając około 1/3 starych pędów nisko przy powierzchni gruntu lub przycinając wszystkie pędy główne na wysokość 40-50 cm. Cięcie odmładzające wykonuje się wczesną wiosną (do połowy kwietnia).

Róże parkowe przycinamy nisko w pierwszym roku po posadzeniu, na wysokość około 20-30 cm. Róże parkowe kwitnące raz w roku nie wymagają silnego cięcia w kolejnych latach. Większość gatunków i ich odmian może być w ogóle nie cięta. Wczesną wiosną wycina się jedynie cienkie, chore lub zmarznięte pędy, a latem, zaraz po kwitnieniu, delikatnie prześwietla się krzewy, wycinając pędy nadmiernie zagęszczone oraz lekko przycina pędy boczne. Róże parkowe powtarzające kwitnienie wymagają nieco silniejszego cięcia, by obficie kwitły. Pędy główne skraca się o 1/3 do 1/2 długości. Zabieg ten u róż parkowych powtarzających kwitnienie wykonujemy wczesną wiosną. W tym czasie wycinamy także pędy najslabsze, cienkie oraz bardzo silnie rozgałęzione. Regularnie należy całkowicie usuwać część najstarszych pędów, dających mało kwiatów. Wycinanie przekwitłych kwiatów latem nie jest konieczne, ale niektóre odmiany o pełnych kwiatach poraża szara pleśń lub zasychają i wówczas powinno się je usuwać. W przypadku starych, 15-20-letnich, mocno rozrośniętych i zaniedbanych krzewów, korzystnym zabiegiem jest cięcie odmładzające. Cały krzew skraca się wtedy na wysokość ok. 40-50 cm, aby ze śpiących pąków rozwinęły się nowe, silne, młode pędy.

5. Zabezpieczanie róż przed zimą

O mrozoodporności decydują przede wszystkim cechy genetyczne. Większość róż pochodzi z rejonów o cieplejszym klimacie. Wiele odmian uprawianych w Polsce wyhodowano w krajach o łagodniejszym klimacie. Niektóre z nich doskonale zimują bez żadnego okrycia, ale wiele wymaga starannego zabezpieczenia przed przemarzaniem.

Przemarzanie róż w okresie zimowym może następować nie tylko na skutek mrozów, ale także zależy od przebiegu pogody i opadów atmosferycznych. Pędy słabo zdrewniałe są bardziej narażone na przemarzanie. Pędy silniej uwodnione łatwiej są uszkodzane przez mróz niż zawierające mniej wody. Na przemarzanie szczególnie narażone jest miejsce okulizacji znajdujące się u podstawy pędów. Uszkodzenie tej części pędu przez mróz powoduje przemarznięcie całej części nadziemnej i utratę krzewu. Z tego względu okrywanie miejsca okulizacji poprzez usypywanie kopczyków wokół roślin zmniejsza ryzyko przemarzania róż. Róże wielokwiatowe i rabatowe zabezpieczamy przed przemarzaniem usypując

kopczyki wysokości około 30 cm wokół nasady krzewów. Zabieg ten należy wykonać dopiero po wystąpieniu lekkich mrozów. Róże pnące można dodatkowo okryć matami słomianymi, stroiszem lub włókniną. Róże parkowe i okrywowe nie wymagają osłaniania. Warto je natomiast wyściółkować korą lub zrębkami. Kopczyki wokół krzewów należy rozgarnąć po ustąpieniu silnych mrozów i przy-mrozków, w końcu marca lub na początku kwietnia.

III. Róże ogrodowe

1. Róże wielkokwiatowe - mieszańce herbatnie (HT) i remontanty (HP)

Mieszańce herbatnie (Hybrid Tea – HT) to najliczniejsza grupa odmian róż. Są one powszechnie uprawiane w ogrodach na całym świecie. Przodkami mieszańców herbatnich są róże z wielu różnych grup takich jak róże herbatnie (Tea) o pachnących kwiatach, remontanty (Hybrid Perpetual), mające zdolność do powtórnego zakwitania, róże Noisetta (Noisette) i róże burbońskie (Bourbon). Typowe dla mieszańców herbatnich są kwiaty szlachetnego kształtu, przeważnie duże i pełne, z wysoką centralną częścią pąka oraz bogactwem barw obejmujących prawie wszystkie odcienie od czystej bieli po ciemną czerwień. Występują też połączenia dwóch i wielu barw. Kwiaty osadzone są na pędzie pojedynczo, czasem po kilka. Kwiaty niektórych odmian silnie pachną. Mieszańce herbatnie kwitną kilkakrotnie w sezonie, począwszy od połowy czerwca do jesieni. Krzewy mają proste i sztywne pędy osiągające wysokość zazwyczaj od 0,8 do 1,2 m. Liście są dekoracyjne, często duże, skórzaste, błyszczące i utrzymujące się na krzewach do późnej jesieni. Mieszańce herbatnie nie są wystarczająco odporne na niskie temperatury i dlatego należy je jesienią kopczykować. Corocznie wiosną wykonuje się cięcie. Pobudza to krzewy do wytwarzania silnych pędów, na szczytach których wyrastają duże i atrakcyjne kwiaty.

Róże remontanty (Hybrid Perpetual – HP) powstały w połowie XIX wieku ze skrzyżowania: róży burbońskiej, damasceńskiej powtarzającej kwitnienie (Damask Perpetual), Noisetta i bengalskiej (*R. chinensis* var. *semperflorens*). Mają one zdolność do powtórnego zakwitania oraz charakteryzują się silnym wzrostem i dobrą mrozo-odpornością. Są one obecnie prawie zapomniane i rzadko uprawiane, ale niektóre z powodzeniem mogą rosnąć we współczesnych ogrodach przydomowych.

Róże wielkokwiatowe najczęściej sadi się na jednolitych odmianowo rabatach, w miejscach najbardziej wyeksponowanych. Dobrze prezentują się w sąsiedztwie bylin ozdobnych z liści lub kwiatów. Wiele z nich nadaje się na kwiat cięty.

Tabela 1. Róże wielkokwiatowe (mieszańce herbatnie HT i remontanty HP) polecane do ogrodów przydomowych

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin (m)	Kwiaty				Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie	
AMBASSADOR (Meilland, 1979) HT	1,0-1,2	płatki łososiowobrzoskwiniowe, na zewnątrz żółtopomarańczowe	pełne	*	**	**
'Baron Girod de l'Ain' (Reverchon, 1897) HP	1,0-1,2	płatki bordo z białymi brzegiem	pełne	***	**	**
BEROLINA (Kordes, 1986) HT	1,0	cytrynowożółte	pełne	*	**	***
'Bicolette' (Tschanz, 1980) HT	1,0-1,2	purpurowoczerwone, na zewnątrz kremowe	pełne	*	**	**
BURGUND (Kordes, 1981) HT	1,0-1,2	szkarłatnoczerwone	pełne	**	**	*
'Casanova' (McGredy, 1964) HT	1,0-1,2	brzoskwiniowożółte	pełne	**	**	**
CHICAGO PEACE (Johnston, 1962) HT	1,0-1,2	kwiaty wielobarwne, łososioworóżowe, wewnątrz ciemno żółte	pełne	**	**	***
'Chopin' (Żyła, 1980) HT	1,2-1,4	kremowobiałe	pełne	**	**	**
'Chrysler Imperial' (Lammerts, 1952) HT	1,2-1,4	ciemnoczerwone	pełne, bardzo duże	***	**	**
'Dainty Bess' (Arche & Daughter, 1925) HT	1,0-1,2	łososioworóżowe	pojedyncze	***	**	*
'Dame de Coeur' (Lens, 1958)	1,0	wiśniowoczerwone	pełne	***	**	***
'Diane de Poitiers' (Croix, 1985) HT	1,0	jasnoróżowe	pełne	*	**	**

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin (m)	Kwiaty				Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie	
DUFTVOLKE (Tantau, 1963) HT	0,7-0,9	koralowoczerwone	pełne	***	**	**
'Ena Harkness' (Norman, 1946) HT	1,0-1,2	ciemnoczerwone	pełne	***	**	*
'Erotika' (Tantau, 1968) HT	0,7-0,9	ciemnoczerwone	pełne	***	**	**
'Frau Karl Druschki' (Lambert, 1901) HP	0,6-1,0	białe	pełne	**	**	**
INGRID BERGMAN (Poulsen, 1984) HT	0,7-0,9	ciemnoczerwone, zamszowe	pełne	*	**	***
KRONENBOURG (McGredy, 1965) HT	0,9-1,2	kwiaty dwubarwne, ciemno amarantowe, na zewnątrz żółte	pełne	**	**	***
LANDORA (Tantau 1970) HT	0,6-0,9	żółte	pełne	*	**	**
LIEBESZAUBER (Kordes, 1991) HT	0,9-1,5	ciemnoczerwone	pełne, bardzo duże	***	**	**
LUCIA NISTLER (Evers, 1986) HT	0,7-1,0	różowe	pełne	*	**	**
Mainzer Fastnacht (Tantau, 1964) HT	1,0-1,2	lawendowe	pełne	***	**	***
'Mazowsze' (Grąbczewski, 1962) HT	0,8-1,2	kwiaty dwubarwne, z zewnątrz czerwonoróżowe, wewnątrz różowe	pełne	*	**	***
'Mikołaj Kopernik' (Wituszyński, 1969) HT	0,6-0,8	jasnoróżowe	pełne	*	**	**
'Mister Lincoln' (Swim-Conard Pyle, 1964) HT	0,9-1,2	ciemnoczerwone, aksamitne	pełne	***	**	**

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin (m)	Kwiaty				Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie	
'Mrs John Laing' (Bennett, 1885) HP	0,6-1,0	różowe	pełne	**	**	**
PASCALI (Lens, 1963) HT	0,8	czysto białe	pełne	*	**	***
'Peace' (Meilland, 1938/1945) HT	0,8-1,2	kwiaty wielobarwne, żółte, brzegi płatków różowoczerwone	pełne	*	**	**
'Pink Peace' (Meilland, 1959) HT	1,2	ciemnoróżowe	pełne	**	**	**
POLARSTERN (Tantau, 1982)	1,0	białe, spiczaste płatki	pełne	**	**	**
SUPER STAR (Tantau, 1960) HT	0,8-1,2	koralowopomarańczowe	pełne	**	**	*
UNCLE WALTER (McGredy, 1963)	1,2	purpurowoszkłątne, aksamitne	pełne	**	**	**
'Venrosa' (Żyła, 1980) HT	1,2-1,5	amarantoworóżowe	pełne	***	**	**
'Victor Verdier' (Lacharme, 1859) HP	0,6-1,0	ciemnoróżowe	pełne	**	**	**

Objaśnienia:

Zapach: * słaby, ** średnio intensywny, *** intensywny

Kwitnienie: * jednorazowe, ** powtarzające, *** przez cały sezon

Odporność na choroby: * mała, ** średnia, *** duża

Przykładowe odmiany róż wielokwiatowych

BEROLINA

'Bicolette'

'Casanova'

CHICAGO PEACE

'Chopin'

'Chrysler Imperial'

‘Diane de Poitiers’

INGRID BERGMAN

LIEBESZAUBER

LUCIA NISTLER

‘Mazowsze’

‘Mister Lincoln’

'Pink Peace'

'Venrosa'

2. Róże rabatowe – bukietowe (Floribunda Fl) i wielokwiatowe (Polyantha Pol)

Róże rabatowe to krzewy o zwartym pokroju, osiągające wysokość do 80 cm, które sadi się przeważnie w grupach. Obejmują one odmiany z grupy róż bukietowych (Floribunda - Fl) oraz róż wielokwiatowych (Polyantha – Pol).

Róże bukietowe (Floribunda) to druga po mieszańcach herbatnich najliczniejsza grupa róż. Odmiany róż bukietowych powstały w wyniku krzyżowania mieszańców herbatnich z różami wielokwiatowymi. Róże bukietowe o intensywnej barwie kwiatów, często bardzo jaskrawej, kwitnące prawie nieprzerwanie od czerwca do jesieni to doskonałe rośliny do sadzenia na rabatach. Kwiaty są średniej wielkości lub duże, o średnicy 6-12 cm, półpełne lub pełne, zebrane w duże kilkunastokwiatowe kwiatostany na szczytach pędów. Tylko u nielicznych odmian kwiaty pachną intensywnie. Krzewy mają zwarty pokrój, pędy są proste, sztywne, dobrze rozgałęzione, kolczaste. Osiągają wysokość 40-80 cm. Róże bukietowe są na ogół wrażliwe na choroby, wymagają także kopczykowania na zimę. Najczęściej sadzone są na jednolitych odmianowo rabatach, tworzących efektowne, barwne plamy. Są także sadzone w formie niskich żywopłotów i szpalerów.

Róże wielokwiatowe (Polyantha) pochodzą od róży wielokwiatowej (*R. multiflora*). Są to niskie, bogato ukwiecone krzewy, nadające się do obsadzania rabat i kwietników. Kwiaty są niewielkie, o średnicy 2-3 cm, ale trwałe, przeważnie w odcieniach różu lub białe, w bardzo dużych wiechowatych kwiatostanach. Kwitnienie trwa długo, prawie nieprzerwanie od czerwca do mrozów. Krzewy są silnie rozgałęzione, pędy często pochylają się na boki. Osiągają wysokość od 30 do 60 cm. Są stosunkowo odporne na mróz. Niektóre róże wielokwiatowe mogą być z powodzeniem wykorzystywane jako róże okrywowe.

Tabela 2. Róże rabatowe – bukietowe (Floribunda Fl) i wielokwiatowe (Polyantha Pol) polecane do ogrodów przydomowych

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin x szerokość (m)	Kwiaty				Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie	
'Arthur Bell' (McGredy, 1965) Fl	0,8-1,0 x 0,5	złocistożółte, pąki z czerwonym akcentem	półpełne	**	**	***
BONICA 82 (Meilland, 1982) Fl	0,6-0,8 x 0,5	jasnoróżowe	pełne	*	***	*
'Europeana' (De Ruiter, 1963) Fl	0,6-0,8 x 0,6	krwistoczerwone	półpełne	*	***	*
FRIESIA (Kordes, 1973) Fl	0,6 x 0,4	żółte	półpełne	***	***	**
GOLDEN HOLSTEIN (Kordes, 1989) Fl	0,6 x 0,4	złocistożółte	półpełne	*	***	***
'Grüss an Aachen' (Hinner, 1909) Fl	0,3-0,6	łososiowokremowe	pełne	*	***	*
JOSEPH GUY (Westhus, 1950) Fl	0,6-0,8 x 0,5	różowe	półpełne, duże	*	**	*
LA SEVILLANA (Meilland, 1978) Fl	0,7-0,9 x 0,5	krwistoczerwone	półpełne	*	***	***
LILLI MARLENE (Kordes, 1959) Fl	0,5-0,7 x 0,4	krwistoczerwone	półpełne	*	***	**
LOVELY FAIRY (Vurens-Spek, 1990) Pol	0,5 x 0,5	ciemnoróżowe	pełne, drobne, bardzo liczne	*	***	***
'Margo Koster' (Koster, 1931) Pol	0,3-0,6	łososiowopomarańczowe	półpełne	*	***	*
'Marlena' (Kordes, 1964) Fl	0,4 x 0,4	szkarłatnoczerwone	półpełne	*	***	*

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin x szerokość (m)	Kwiaty				Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie	
MONTANA (Tantau, 1974) Fl	0,8 x 0,5	krwistoczerwone	półpełne	*	***	**
'Nina Weibull' (Poulsen, 1961) Fl	0,8 x 0,5	krwistoczerwone	pełne	*	***	**
'Paul Crampel' (Koster, 1931) Pol	0,3-0,6	łososiowopomarańczowe	półpełne	*	***	**
'Prof. Kownas' (Żyła, 1984) Fl	1,0 x 0,4	pomarańczowe	pełne	*	**	***
PUSSTA (Tantau, 1972) Fl	0,5-0,8 x 0,4	szkarłatnoczerwone	półpełne	*	***	*
'Queen Elizabeth' (Lammerts, 1954) Fl	1,2 x 0,5	różowe	pełne	**	**	***
'Satchmo' (McGredy, 1970) Fl	0,6-0,9	pomarańczowoczerwone	półpełne duże	*	***	*
SCHNEEWITTCHEN (Kordes, 1958) Fl	1,2 x 0,7	śnieżnobiałe	półpełne i pełne	*	***	*
'The Fairy' (Bentall, 1932) Pol	0,3-1,0	jasnoróżowe	półpełne	*	***	**

Objaśnienia:

Zapach: * słaby, ** średnio intensywny, *** intensywny

Kwitnienie: * jednorazowe, **powtarzające, *** przez cały sezon

Odporność na choroby: * mała, **średnia, ***duża

Przykładowe odmiany róż rabatowych:

'Arthur Bell'

BONICA 82

'Europeana'

FRIESIA

JOSEPH GUY

LA SEVILLANA

LOVELY FAIRY

'Paul Crampel'

'Nina Weibull'

PUSSTA

SCHNEEWITTCHEN

'The Fairy'

3. Róże okrywowe

Grupa róż okrywowych jest bardzo różnorodna. Zalicza się do niej krzewy o pędach nisko ścielących się po ziemi lub wyrastających początkowo pionowo, a następnie silnie przewieszających się na boki. Jako rośliny okrywowe stosowane są także krzewy o prostych lub łukowato wygiętych pędach, niektóre intensywnie rozrastające się za pomocą odrostów korzeniowych, które wywodzą się od np. róży pomarszczonej (*R. rugosa*) np. 'Dagmar Hastrup' i róży holenderskiej (*R. ×rugotida*) np. 'Dart's Defender'. Róże z tej grupy rosną intensywnie i silnie się krzewią. Są atrakcyjne przez cały rok. Mają ozdobne kwiaty, liście, a niektóre także owoce. Większość odmian dobrze powtarza kwitnienie, niektóre kwitną nieprzerwanie od czerwca do jesieni. Róże okrywowe są odporne na choroby, mróz, dobrze tolerują niekorzystne warunki środowiska, jak susza czy zanieczyszczenie gleby i powietrza. Są łatwe w pielęgnacji. Większość z nich nie wymaga corocznego wiosennego cięcia, nie potrzebne także jest cięcie przekwitłych kwiatostanów. Róże okrywowe nie wymagają okrywania na zimę. Usuwanie chwastów z gleby porośniętej różami okrywowymi jest dość trudne, dlatego bardzo ważne jest dokładne odchwaszczenie terenu przed ich posadzeniem. Podobnie trudności mogą wystąpić z usuwaniem odrostów z podkładek i z tego względu róże okrywowe są często produkowane na własnych korzeniach – rozmnażane przez sadzonki.

Róże okrywowe nadają się do obsadzania skarp oraz miejsc przeznaczanych na trawniki. Mogą być także sadzone w pojemnikach, wzdłuż dróg i ścieżek, w ogrodach skalnych, przy murach oraz przy wodzie. Doskonale wyglądają w zestawieniach z innymi gatunkami roślin.

Tabela 3. Róże okrywowe polecane do sadzenia w ogrodach przydomowych

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin x szerokość (m)	Kwiaty				Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie	
ALBA MEIDLAND (Meiland, 1987)	0,6-0,7 x 0,6-1,2	białe	pełne, drobne, bardzo liczne	*	***	***
CORAL BORDER (Poulsen, 1991)	0,8-1,0 x 1,0	koralaróżowe	pełne, półpełne	*	***	***
DAGMAR HASTRUP (Hastrup, 1914)	0,8-1,0 x 1,0	bladoróżowe	pojedyncze	***	**	***
‘Dart’s Defender’ (Darthuis Nursery, 1971)	0,8-1,2 x 1,2	różowe	półpełne	**	*	***
DIAMOND BORDER (Poulsen, 1990)	1,0-1,2 x 0,9	białe z żółtymi pręcikami	półpełne, liczne	*	***	***
HEIDETRAUM (Noack, 1988)	0,5-0,7 x 1,0	karminoworóżowe, z białym środkiem	półpełne, liczne	*	***	***
‘Kazimierz Walter’ (Wituszyński)	0,4 x 0,4	bladoróżowe	pełne	*	***	**
‘Max Graf’ (Bowdith, 1919)	0,5 x 2,5	jasnoróżowe	pojedyncze	**	*	***
‘Mainaufeuer’ (Kordes, 1990)	0,5 x 0,6	szkarłatne z żółtym środkiem	półpełne	*	***	**
‘Nozomi’ (Onodera, 1968) Climbing Miniature	0,5 x 1,5	bladoróżowe	pojedyncze, drobne, liczne	*	*	***
‘Odense by Rose’ (Poulsen, 1990)	0,7 x 1,5	jasnożółte	półpełne, liczne	**	***	***
SCARLET MEIDLAND (Meiland, 1987)	0,8 x 1,0	krwistoczerwone	półpełne, liczne	*	***	***

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin x szerokość (m)	Kwiaty			Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	
'Sea Foam' (Schwartz, 1964)	1,0 x 1,5	białe	pełne, liczne	**	***
SOMMERMORGEN (Kordes, 1991)	0,6 x 1,2	jasnoróżowe z żółtymi pręcikami	półpełne, liczne	*	**
SOMMERWIND (Kordes, 1985)	0,6 x 1,2	jasnoróżowe	półpełne	*	**
SWANY (Meilland, 1978) Min	0,6 x 1,5	białe	pełne, liczne	*	**
WHITE COVER (Poulsen, 1991)	0,5-0,8 x 1,2	białe	półpełne, małe, liczne	*	***
'Weneda' (Żyła, 1987)	0,6-0,8 x 1,5	różowe	pełne	*	**

Objaśnienia:

Zapach: * słaby, ** średnio intensywny, *** intensywny
Kwitnienie: * jednorazowe, **powtarzające, *** przez cały sezon
Odporność na choroby: *mała, **średnia, ***duża

Przykładowe odmiany róż okrywowych:

ALBA MEIDILAND

CORAL BORDER

DIAMOND BORDER

HEIDETRAUM

'Kazimierz Walter'

'Mainaufeuer'

'Odense by Rose'

SOMMERWIND

SWANY

'Weneda'

4. Róże pnące

Grupa róż pnących obejmuje gatunki i odmiany silnie rosnące o długich pędach, które wymagają podpór. Mogą być rozpinane na pergolach, ogrodzeniach oraz ścianach budynków. To pnącza prymitywne, nie mają one wyspecjalizowanych organów czepnych i nie owijają się wokół podpór, lecz tylko opierają się na nich i czepiają kolcami. Wymagają podwiązki do podpór. Wśród róż pnących wyróżnia się dwie podstawowe grupy określane jako Climbers i Ramblers. Można je łatwo rozróżnić po sztywności pędów. Róże o sztywnych, pionowych pędach głównych, które pozostają wyprostowane po odchyleniu podpory nazywane są różami Climbers. Odmiany o pędach elastycznych, załamujących się po usunięciu podpory nazywane są Ramblers.

Róże pnące Ramblers pochodzą najczęściej od róży wielokwiatowej (*R. multiflora*) oraz róży Wichury (*R. luciae*). Róże z tej grupy rosną bardzo intensywnie, wypuszczają wiele bardzo długich elastycznych pędów długości

3-5 m. Krzewy są bardzo gęste. Większość odmian kwitnie raz w roku na pędach co najmniej dwuletnich. Kwitnienie rozpoczyna się późno, pod koniec czerwca lub na początku lipca, ale jest bardzo obfite. Kwiaty są małe lub średniej wielkości zebrane bardzo licznie (nawet po kilkadziesiąt) w wiechowate kwiatostany. Wśród kwiatów dominuje barwa różowa lub biała. Róże pnące Ramblers mają wiele naturalnego uroku. Prezentują się okazale na trejażach, pergolach, łukach, słupach. Mogą być sadzone także na skarpach i murkach. Można je wykorzystać do zakrywania nieestetycznych miejsc w ogrodzie. Są mniej przydatne do sadzenia przy ścianach, gdyż w tych warunkach trudniejsza jest ich pielęgnacja. Dodatkowo przy słabszej cyrkulacji powietrza są bardziej podatne na mączniaka prawdziwego.

Róże pnące Climbers pochodzą od różnych gatunków. Czasem są sportami lub przypadkowo uzyskanym potomstwem w hodowli róż krzewiastych o długich pędach. Wiele z nich powstało w wyniku krzyżowania róż Ramblers, róż parkowych i mieszańców herbatnich. Róże pnące Climbers rosną bardzo intensywnie, mają długie (2-8 m), silne pędy. Pędy wyrastające z podstawy są wyprostowane i sztywne. Kwiaty są zazwyczaj szlachetnego kształtu, w szerokiej gamie kolorystycznej, zebrane w duże kwiatostany na szczytach tegorocznych pędów lub osadzone wzdłuż pędów starszych. Większość nowszych odmian róż pnących Climbers powtarza kwitnienie, starsze natomiast kwitną jeden raz w sezonie. W mroźne zimy mogą przemarzać do poziomu gruntu, ale krzewy dobrze regenerują na wiosnę. Róże Climbers ładnie prezentują się na ścianach budynków. Posadzone przy murach zakwitają wcześniej, gdyż ciepło ścian nagrzanych przez słońce przyspiesza ich rozwój. Pędy róż Climbers powinny być podwiązane poziomo do podpory lub co najmniej pod skosem. Taki sposób formowania stymuluje wyrastanie wielu nowych pędów kwiatostanowych na poziomo rozpostartych starszych pędach i powoduje obfitsze kwitnienie. W przeciwnym przypadku, gdy pędy skierowane są ku górze, zawiązują kwiaty jedynie na wierzchołkach długich pędów, gdzie są słabiej widoczne, a dolna część rośliny pozostaje bez kwiatów. Gdy krzewy sadzone są przy słupach, pędy można spiralnie okręcać wokół podpory.

Tabela 4. Róże pnące (Climbers C i Ramblers R) polecane do sadzenia w ogrodach przydomowych

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin x szerokość (m)	Kwiaty				Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie	
'Alchymist' (Kordes, 1956) C	3-4	morelowożółte	pełne, duże	***	*	*
'Aloha' (Boerner, 1949) C	3	różowe z miedziowym akcentem	pełne, duże, liczne	**	**	***
'American Pillar' (Van Fleet, 1902) R	2-3	karminowoczerwone	pojedyncze, nieduże, liczne	*	*	***
'Baltimore Belle' (Feast, 1843) R	1,5-2	białe z różowym akcentem	pełne, liczne	**	*	***
'Compassion' (Harkness, 1973) C	1,5	łososioworóżowe	pełne, duże	**	**	***
'Dorothy Perkins' (Jackson & Perkins, 1901) R	2-3	różowe	półpełne, drobne, liczne	*	*	**
'Dortmund' (Kordes, 1955) C	2,5-3	wiśniowoczerwone z białym oczkiem	pojedyncze	*	**	***
'Erinnerung an Brod' (Geschwind, przed 1884) C	2-3	ciemnoamarantowe	bardzo pełne, duże	***	*	***
'Excelsa' (Walsh, 1908) R	2-3	ciemnoróżowe	półpełne, drobne, liczne	*	*	**
FLAMENTANZ (Kordes, 1955) C	3-5 x 1,5	karminowoczerwone	półpełne, liczne	*	*	***
'Golden Showers' (Lammerts, 1956) C	2,5-3	żółte	półpełne	**	**	**
GRUSS AN HEIDELBERG (Kordes 1959) C	2	karminowoczerwone	pełne	*	**	**

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin x szerokość (m)	Kwiaty				Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie	
'Kew Rambler' (Nieznan, 1912) R	4-5	jasnoróżowe, ozdobne owoce	pojedyncze, drobne, liczne	**	*	***
'Lykkefund' (Olsen, 1930) R	4-5	kremowożółte, ozdobne owoce	półpełne, drobne, liczne	***	*	***
'Maria Lisa' (Alfons, 1925) R	3-4	ciemnoróżowe	pojedyncze, drobne, liczne	**	*	***
'New Dawn' (Sommerset Rose Nursery, 1931) C	3	białoróżowe	półpełne	**	**	*
'Paul's Himalayan Musk' (Paul, 1916) R	4-5	kremoworóżowe, ozdobne owoce	półpełne, drobne, liczne	***	*	***
'Paul's Scarlet Climber' (Paul, 1915) C	3-4	szkarłatne	półpełne	**	*	*
Róża Heleny 'Semiplena' (<i>Rosa helenae</i>) (Petersen, nieznan)	4-5	morelowe, ozdobne owoce	półpełne, drobne, liczne	***	*	***
ROSARIUM UETERSEN (Kordes, 1977) C	1,5 x 1	malinoworóżowe	pełne, liczne	*	**	***
SANTANA (Tantau, 1985) C	2,5-3,5	szkarłatnoczerwone	pełne, liczne	*	**	***
SCHWANESEE (McGredy, 1968) C	1,5-2,0	białe, środek bladoróżowy	pełne	*	**	
SUPER EXCELSA (Hetzl, 1986) R	2,5 x 1	karminowopurpurowe	półpełne, drobne, liczne	*	**	***

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin x szerokość (m)	Kwiaty				Odporność na choroby
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie	
'Sympathie' (Kordes, 1964) C	2-4	wiśniowoczerwone	pełne	**	**	*
'Veilchenblau' (Schmidt, 1909) R	3	lila	półpełne, drobne, liczne	**	*	***
'Venusta Pendula' (Nieznany, 1928) R	4-5	kremoworóżowe	półpełne, nieduże, liczne	***	*	**
'Wartburg' (Kiese, 1910) R	4-5	ciemnoróżowe	półpełne, drobne, liczne	*	*	**

Objaśnienia:

Zapach: * słaby, ** średnio intensywny, *** intensywny
Kwitnienie: * jednorazowe, ** powtarzające, *** przez cały sezon
Odporność na choroby: * mała, ** średnia, *** duża

Przykładowe odmiany róż pnących:

'Alchymist'

'Compassion'

'Dortmund'

FLAMMENTANZ

'Golden Showers'

'Paul's Scarlet Climber'

ROSARIUM UETERSEN

SCHWANENSEE

SUPER EXCELSA

‘Sympathie’

5. Róże parkowe

Do grupy róż parkowych należą gatunki i ich odmiany, stare róże ogrodowe (róże damasceńskie, białe, stulistne, mchowe, francuskie), róże piżmowe, portlandzkie, wiele róż burbońskich i angielskich oraz odmiany współczesne. To krzewy silnie rosnące i rozgałęziające się, o wysokości powyżej 1,2 m, zwykle do 2 m, a czasem i wyższe. Róże parkowe nie wymagają podpór. Kwiaty mogą być pojedyncze, półpełne lub pełne, przeważnie w ciepłych, pastelowych kolorach. Krzewy zakwitają raz w roku lub powtarzają kwitnienie. Ozdobą niektórych róż parkowych są pseudoowoce lub kolce. Krzewy z tej grupy są przeważnie odporne na mróz i dość odporne na choroby. Dobrze znoszą deszcze, silne wiatry i inne trudne warunki wzrostu. Mogą być sadzone pojedynczo lub w grupach. Można łączyć je z innymi krzewami ozdobnymi lub bylinami.

Tabela 5. Róże parkowe polecane do sadzenia w ogrodach przydomowych

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin (m)	Kwiaty				Odporność na choroby	Grupa
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie		
ABRAHAM DARBY (Austin, 1985)	1,2-1,5	różowobrzoskwiniowy	pełne, bardzo duże	***	***	***	Angielskie
ASTRID LINDGREN (Poulsen, 1990)	1,2-1,5	jasnoróżowe	półpełne	**	**	***	
‘Ballerina’ (Bentall, 1937)	1,0-1,2	jasnoróżowe z białym oczkiem	pojedyncze drobne, bardzo liczne	***	**	***	Piżmowe
BINGO MEIDILAND (Meilland, 1991)	0,8-1,2	dwubarwne, białe z różowymi plamami	pojedyncze	*	***	**	
‘Cardinal de Richelieu’ (Parmentier, 1800)	1,0-1,5	ciemnofioletowe	pełne	***	*	***	Francuskie
‘Charles de Mills’ (nieznane, około 1790)	1,2	ciemnopurpuroworóżowe	pełne	**	*	**	Francuskie
‘Complicata’ (nieznane, 1800)	1,5-2,0	różowe	pojedyncze	***	*	***	Francuskie
‘Comte de Chambord’ (Moreau-Robert, 1860)	1,0-1,2	ciemnoróżowe	pełne, bardzo duże	***	*	***	Portlandzkie
‘Conrad Ferdinand Meyer’ (Müller, 1893)	1,5-2,5	bladoróżowe	pełne	***	*	**	Mieszzańce róż pomarszczonej
‘Cristata’ (Kirsch, 1827)	1,0-1,5	różowe	pełne	***	*	***	Mchowe
‘Elmshorn’ (Kordes, 1951)	1,5	różowe	półpełne i pełne	**	***	***	
‘Fantin Latour’ (Bunyard, 1938)	1,0-1,5	różowe	pełne	***	*	***	Stulistne

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin (m)	Kwiaty				Odporność na choroby	Grupa
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie		
FISHERMAN'S FRIEND (Austin, 1987)	1,0-1,2	ciemnoczerwone	pełne	***	*	*	Angielskie
'F.J. Grootendorst' (De Goey, 1918)	1,8	czerwonamارانowe	półpełne	*	**	**	Mieszańce róży pomarszczonej
'Frühlingsduft' (Kordes, 1949)	2,0	kremowżółte z różowym odcieniem	półpełne do pełnych	***	*	***	Gęstokolczaste
GRAHAM THOMAS (Austin, 1983)	1,2	ciemnżółte	pełne	***	**	***	Angielskie
'Hansa' (Schaum & Van Tol, 1905)	1,2-1,5	purpurowe	półpełne, duże	***	*	***	Mieszańce róży pomarszczonej
'Harison's Yellow' (Harison, 1824)	1,5	żółte	pełne	*	*	**	Żółte
HERITAGE (Austin, 1984)	1,2	lilioworóżowe, zewnętrzne płatki białe	pełne	***	**	**	Angielskie
'Königin von Dänmark' (Booth, 1916)	1,0-1,5	różowe	pełne	***	*	***	Białe/Stulistne
'La Reine' (Laffay, 1842)	1,5-2,0	ciemnoróżowe	pełne	***	**	**	Burbońskie
'Leda' (nieznane, 1927)	0,8-1,2	białe z karminowym brzegiem	pełne	***	*	***	Damascieńskie
LICHTKÖNIGIN LUCIA (Kordes, 1966)	1,5-x 0,7	cytrynowożółte, pąki z czerwonym akcentem	półpełne i pełne	**	**	***	
'Louise Odier' (Margottin, 1851)	1,5-2,0	różowe	pełne	***	**	**	Burbońskie

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin (m)	Kwiaty				Odporność na choroby	Grupa
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie		
'Madame Hardy' (Hardy, 1832)	2	białe z zielonym oczkiem	pełne, liczne	***	*	***	Damascieńskie
'Madame Isaac Pereire' (Garçon, 1881)	1,5-1,8	ciemnoróżowe	pełne	***	**	**	Burbońskie
'Maigold' (Kordes, 1953)	2,0	złote z brunatnymi pręcikami	półpełne, duże	***	*	**	Gęstokolczaste
'Maxima' <i>R. x alba</i> (znana przed 1500)	1,8	białokremowe	pełne, duże	***	*	***	Białe
'Muscosa' <i>R. x centifolia</i> (znana przed 1696)	1,8	ciemnoróżowe, działki „kielicha omszone”	pełne, liczne	***	*	***	Mchowe
'Moje Hammarberg' (Hammarberg, 1931)	1,5-2,0	amarantowe	półpełne	***	**	***	Mieszzańce róży pomarszczonej
'Mozart' (Lambert, 1936)	1,0-1,5	różowe	pojedyncze	***	***	***	Piżmowe
OTHELLO (Austin, 1986)	1,0	purpurowoczerwone	pełne, duże	***	**	***	Angielskie
'Persian Yellow' (nieznane)	1,5	żółte	pełne	*	*	**	Żółte
'Reine Victoria' (Schwartz, 1872)	1,5	jasnoróżowe	pełne	***	**	**	Burbońskie
'Robusta' (Kordes, 1979)	1,5	krwistoczerwone z żółtymi pręcikami	pojedyncze, liczne	*	*	***	Mieszzańce róży pomarszczonej
ROMANZE (Tantau, 1983)	1,2-1,5	ciemnoróżowe	pełne, bardzo duże, liczne	**	**	**	

Odmiana (hodowca, rok)	Wysokość roślin (m)	Kwiaty				Odporność na choroby	Grupa
		Barwa	Rodzaj	Zapach	Kwitnienie		
'Officialis' (nieznane, przed 1240)	1,0	ciemnoamarantowe	półpełne	***	*	***	Francuskie
'Versicolor' (nieznane, przed 1581)	1,0	w paski ciemnoamarantowe i jasnoróżowe	półpełne	***	*	***	Francuskie
'Hispidą'	1,5-1,8	białokremowe, ozdobne owoce	pojedyncze	*	*	**	Gęstokolczaste
WESTERLAND (Kordes, 1969)	1,5-2,0	miedzianopomarańczowe	pełne	***	**	***	
'Variegata di Bologna' (Lodi, 1909)	1,5	jasnoróżowe w ciemnoróżowe prążki	pełne	***	**	**	Burbońskie

Objaśnienia:

Zapach: * słaby, ** średnio intensywny, *** intensywny
Kwitnienie: * jednorazowe, ** powtarzające, *** przez cały sezon
Odporność na choroby: * mała, ** średnia, *** duża

Przykładowe odmiany róż parkowych:

ABRAHAM DARBY

ASTRID LINDGREN

BINGO MEIDILAND

'Cardinal de Richelieu'

'Comte de Chambord'

'Louise Odier'

'Elmshorn'

FISHERMAN'S FRIEND

GRAHAM THOMAS

LICHTKÖNIGIN LUCIA

OTHELLO

WESTERLAND

IV. Projektowanie małego ogrodu z różami w roli głównej

Ogród, w którym róże pełnią dominującą rolę ma tradycje sięgające starożytności. Róże, jako jedyny rodzaj roślin ozdobnych, prezentują założenia przygotowane tylko dla nich, zwane rozariami, różankami lub ogrodami różanymi. Niewątpliwe cechy dekoracyjne róż sprawiają, że warto posadzić je w większej liczbie w każdym ogrodzie. Ale czasem także tylko jeden, nierzadko ogromny, krzew pnącej czy parkowej róży nadaje już charakter ogrodowi.

Pierwsze róże zakwitają około połowy maja, a ostatnie kończą kwitnienie wraz z nadejściem mocniejszych przymrozków. Warto wykorzystać tę cechę.

Paleta barw kwiatów róż rozciąga się od koloru białego, przez odcienie żółtego, pomarańczowego, różowego, czerwonego i fioletowego. Brak tylko czystej barwy niebieskiej i jej odcieni. Możliwe są przy tym różne połączenia wymienionych barw, tak w postaci cieni, jak i części płatków, prążków i plam. Kwiaty wielu odmian zmieniają barwę wraz z rozwojem i przekwitaniem. Niektóre blakną i płowieją na słońcu.

Zapach kwiatów jest bardzo różny i o różnej intensywności. Odmiany silnie pachnące warto sadzić szczególnie w miejscach często uczęszczanych, miejscach odpoczynku, w ogrodach aromatycznych i sensorycznych. Czasem jeden kwitnący krzew rozsiewa woń kwiatów na odległość kilkunastu metrów wokół siebie. Zdarza się również, że zapach zbyt intensywny lub nie współgrający z innymi przeszkadza.

Różnorodność róż jest ogromna i w związku z powyższym odpowiednio dobrane znajdują zastosowanie praktycznie w ogrodzie i w każdym stylu. Rabaty różane mogą być złożone tak z jednej, jak i kilku odmian. Krzewy różane można sadzić jako solitery, na tle zieleni trawnika, żywopłotu, innych gatunków. Róże są doskonałe do kompozycji wielogatunkowych.

Róże parkowe lub okrywowe silnie rosnące o pokroju wzniesionym, są odpowiednie na żywopłoty i szpalery, które mogą pełnić funkcję odgradzającą od ulicy czy innej części ogrodu. Na ogrodzeniach można też rozpinać róże pnące lub parkowo-pnące. Krzewy róż posadzone jako żywopłot czy szpaler, zwykle nie wymagają specjalnego cięcia formującego.

Róże, które się dobrze krzewią, ale są niższe (20-50 cm) np. wybrane miniaturowe, wielokwiatowe, okrywowe o wzniesionym pokroju, można stosować na obwódki rabat.

Róże można sadzić na murkach i skarpach, zwłaszcza te o przewisających pędach, okrywowe i pnące. Do umacniania skarp najlepiej stosować róże tworzące odrosty korzeniowe (odmiany róży pomarszczonej i gęstokolczastej), które pomagają umacniać grunt.

Róże pnące można rozpinać na wszelkiego rodzaju podporach, wystarczająco mocnych i trwałych, nie wymagających częstej konserwacji. Wielkość podpory powinna być dostosowana do siły wzrostu pnącza. Mogą to być bramki, kraty, pergole, altany, trejaże, słupy, kolumny, trójnogi itd. Podpory naturalne,

np. drzewa, powinny mieć odpowiednio silny pień i konary, aby utrzymać ciężar rośliny, i ażurową koronę, by był wystarczający dostęp światła słonecznego. Podpora musi umożliwiać wiązanie pędów róży, które są w stanie czepiać się tylko nietrwale za pomocą kolców. Jeśli to jest niemożliwe, montuje się kraty lub siatki.

Róże pienne znajdują zastosowanie przede wszystkim w miejscach eksponowanych, przy alejkach, werandach, miejscach wypoczynku i w pojemnikach.

W pojemnikach sadzi się róże o dużej atrakcyjności, obficie kwitnące, najlepiej o kształtnych i pachnących kwiatach. Nie powinny zbyt silnie rosnąć, za to obficie się krzewić i długo kwitnąć, wskazany jest też zapach. Duża liczba kolców może być trudna do akceptacji dla osób poruszających się zbyt blisko.

Ogrody tzw. formalne, klasyczne, to w przypadku róż, zwykle jednolite odmianowo rabaty krzewów z grupy wielkokwiatowych lub rabatowych, okolone obwódką np. ze strzyżonego bukszpanu lub z lawendy, żwirowe alejki, elementy architektury takie jak rzeźby i fontanny. Kształty rabat są zwykle geometryczne (na planie prostokąta lub koła), proste i symetryczne.

Róże w ogrodach inspirowanych naturą, to zwykle gatunki lub odmiany o pojedynczych lub półpełnych kwiatach, często owocujące. Mają przeważnie parkowy lub pnący charakter wzrostu.

Odpowiednio dobrane róże można sadzić w ogrodach zabytkowych, reprezentacyjnych, wśród roślin wrzosowatych i kserotermicznych, w ogrodach skalnych i alpinariach, i wielu innych nie wymienionych tu założeniach o różnym charakterze.

Klasyczny Ogród Róż z odmianami rabatowymi i obwódka rabat ze strzyżonego bukszpanu oraz żywopłotem z ligustru pospolitego

Ogród biały z krzewami róż w otoczeniu roślin o białych kwiatach i liściach oraz traw

Rabata róż wśród kolorowych roślin
jednorocznych ogrodu skalnego

Aleja z róż wielokwiatowych

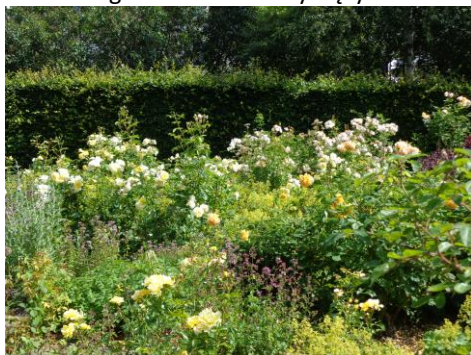
Rabata z róż wkomponowana w otoczenie
ogrodu

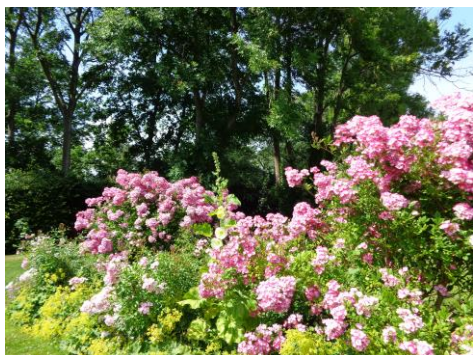
Swobodne połączenie barw kwiatów róż
i gatunków towarzyszących

Klasyczny ogród historyczny z różami
historycznymi, roślinami sezonowymi oraz
wieloletnimi w pojemnikach

Ogród różany w żółtej tonacji w stylu
angielskim na tle żywopłotu

Ogród w wiejskim stylu – szpaler róży ‘Mozart’ w towarzystwie żółtych malw i przywrotnika

Róża Moyesa ‘Nevada’ w założeniu naturalistycznym, wśród paproci i drzew

Pnąca róża ‘Paul Noel’ w formie piennej na mocnej podporze wśród różnorodności gatunków towarzyszących np. laków i kosaćców.

Róża parkowa ‘Stanwell Perpetual’ w formie piennej wśród w roślin towarzyszących: cebulowych – kamasji, czosnków, lilii oraz ostróżek, rumianów i laku.

Róża w pojemniku w kształcie amfory

Róża pnąca ('Handel' 1965) na słupie

Rabaty róż przy reprezentacyjnej rezydencji

Konstrukcja dla róż pnących w formie altany

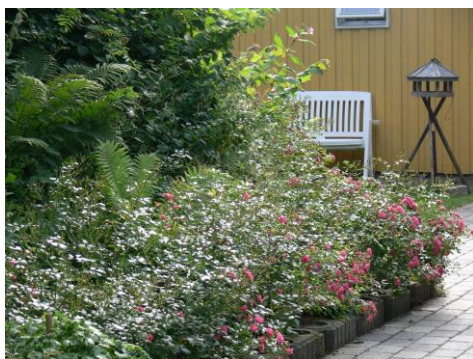
Róże miniaturowe w miniaturowym przedstawieniu architektonicznym

Róża pnąca przy podporze naturalnej (brzoza) nad wodą

Kolorowe róże na szarym murku ('Mandarin')

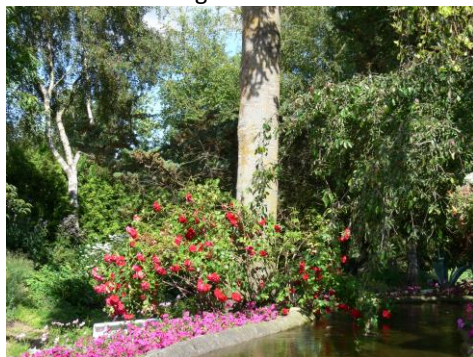
Róże okrywowe na brzegu cieniejszej rabaty prowadzącej w kierunku domu

Róże okrywowe – wielokwiatowe przy ogrodzeniu

Niewielka róża pnąca i irga błyszcząca na ścianie domu

'Flammentanz' bez podpory nad wodą

Róża pnąca przy słupie w ogrodzie w stylu wiejskim

Róże parkowe ('Salet') na podporze z drewnianych nie okorowanych słupów na murku

Bramki z różami pnącymi i róże rabatowe (tu 'Ballerina' i 'Mozart' wzdłuż alei w ogrodzie)

Ogród róż

Czerwone róże i kolorowe rośliny jednoroczne przy ławeczce

V. Róże w kompozycjach z innymi gatunkami roślin

Tradycyjnie róże sadi się na jednolitych rabatach, w grupach lub jako solitery. Z kilku jednak powodów, zestawienie róż z innymi gatunkami roślin zarówno w założeniach ogrodowych, jak i w zieleni publicznej ma wiele zalet.

Dekoracyjność róż opiera się głównie na kwiatach. U poszczególnych odmian kwitnienie pojawia się raz lub kilka razy w roku, od maja do przymrozków. W okresie kiedy kwiatów nie ma, dekoracyjność krzewów zmniejsza się. Nadmienić przy tym należy, że liczne odmiany posiadają atrakcyjne ulistnienie, pseudoowoce, kolce, co również warto wykorzystać. Rośliny towarzyszące powinny zapewnić atrakcyjność rabaty w okresie, gdy róże nie kwitną, jak również podkreślić urodę róż w okresie kwitnienia. Sposób komponowania można też „zamienić”, używając róż o drobnych kwiatach lub barwnych owocach do podkreślenia cech dekoracyjnych dominujących gatunków towarzyszących. Ponadto, niektóre odmiany róż o kwiatach wielokolorowych, pstrych, są trudne do komponowania. Te często łatwiej sadzić wśród gatunków towarzyszących o relatywnie neutralnej formie.

Niektóre odmiany róż są wrażliwe na choroby grzybowe i nawet przy zastosowaniu regularnych zabiegów ochrony krzewy mogą tracić część liści latem. Są także odmiany, zwłaszcza parkowe, które w naturalny sposób mają mniej liści w dolnych partiach krzewu. Rośliny towarzyszące powinny zakrywać i neutralizować te mankamenty.

Niektóre z odmian róż wymagają miejsc o specyficznym charakterze np. osłoniętych wiosną przed chłodnymi wiatrami lub czasowo ocienionych w okresie upalnego skwaru uszkadzającego delikatne płatki kwiatów. W wielu przypadkach funkcje te mogą spełnić także rośliny towarzyszące, osłaniając, zacieniając, podnosząc wilgotność, zmieniając mikroklimat wokół róż.

Sadzenie róż wśród innych gatunków roślin przyczynia się do zwiększenia bioróżnorodności w ogrodzie. Sprzyja to zachowaniu równowagi biologicznej, ograniczeniu występowania i rozprzestrzeniania się chorób i szkodników, podniesieniu atrakcyjności miejsca dla owadów zapylających i pożytecznej drobnej fauny – drapieżnych owadów, ptaków, drobnych ssaków, a także do poprawy warunków glebowych.

Róże to ogromna i bardzo różnorodna grupa roślin, i w zależności od ich wymagań pod względem stanowiska i warunków uprawowych, można w praktyce dobierać je i zestawiać prawie dowolnie. Do wykluczenia dla róż jako rośliny towarzyszące, są gatunki które:

- mają całkowicie odmienne wymagania glebowe i wilgotnościowe np. wrzośce, kalmie;
- są ekspansywne, szybko rozrastające się, trudne do usunięcia np. konwalie, rdest pokrewny, jasnota plamista;
- rosnąc na podporze razem z różami dominują utrudniając wzrost np. winobluszcze, glicynie, kokornak;

- silnie zacieniają np. gunnera;
- wymagają częstego wykopywania lub odmładzania np. tulipany, narcyzy, tu powinna być zachowana odpowiednia odległość, aby korzenie róż nie były uszkodzane;
- utrudniają okrywanie krzewów na zimę (często wystarczy zachowanie odpowiedniej odległości od krzewów lub sadzenie róż niewymagających okrycia) np. liczne gatunki okrywowe.;

Podstawowe zasady doboru gatunków towarzyszących:

- dobór kolorystyczny kwiatów, na podstawie koła barw, kontrastując lub dopełniając barwę kwiatów róż;
- róże tradycyjnie zestawia się z gatunkami i ich odmianami o kwiatach w barwie rzadkiej lub nieobecnej u róż: niebieskiej, granatowej, fioletowej, lila;
- kwiaty roślin towarzyszących podkreślające kwiaty róż powinny być drobne, małe (bodziszek, firletka kwiecista, kocimiętka, lawendy, hyzop, szalwie), mogą być w dużych kwiatostanach (gipsówka, przywrotnik), w kształcie podkreślającym kompozycję (ostróżki, dziewanny, naparstnice);
- ładne tło dla róż tworzą gatunki o ozdobnym ulistnieniu, również barwnym, i o ciekawym pokroju np. funkie, firletka kwiecista, liczne trawy (kłępiaste, nie rozłogowe);
- warte uwagi są gatunki kwitnące poza okresem kwitnienia róż np. rośliny wczesnowiosenne cebulowe, dobrane terminem kwitnienia lilie, dzIELZAN jesienny.

Drzewa i krzewy należy dobierać ostrożnie. Te rosnące najbliżej nie powinny przekraczać ok. 60 cm wysokości by nie zacieniały krzewów. Odpowiednie są formy karłowe i wolno rosnące. Posadzone w odpowiedniej odległości zielone tło liści czy igieł jest klasyczne. Klasyczne są również strzyżone żywopłoty okalające rabaty z bukszpanu (*Buxus*), ale także lawendy (*Lavandula*), irgi błyszczącej (*Cotoneaster lucidus*), cisu (*Taxus*).

Tabela 6. Wybrane byliny odpowiednie w kompozycjach z różami

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Barwa kwiatów	Termin kwitnienia	Wysokość roślin	Barwa liści	Pokrój
<i>Aconitum napellus</i>	Tojad mocny (odmiany)	niebieskie, granatowe, fioletowe	VII-VIII	0,6-1,2 m	zielone	wzniesiony
<i>Alchemilla mollis</i>	Przywrotnik ostroklapowy	żółte	VI-VII	0,3-0,5 m	szarawozielone	kępiasty
<i>Alchemilla vulgaris</i>	Przywrotnik pospolity	żółte	VI-VII	0,3-0,5 m	szarawozielone	kępiasty
<i>Artemisia stelleriana</i>	Bylica Stellera (odmiany)	żółte	VI-VII	0,3-0,6 m	srebrzyste, ozdobne	kępiasty, poduszkowaty
<i>Briza media</i>	Drżączka średnia	zielone	VIII	0,3-0,4 (0,8) m	zielone	kępiasty
<i>Campanula glomerata</i>	Dzwonek skupiony	ciemnofioletowe	VI-VII	0,4-0,6 m	zielone	wzniesiony
<i>Campanula latifolia</i>	Dzwonek szerokolistny i odmiany	niebieskie, białe	VI-VII	0,8-1,2 m	zielone	wzniesiony
<i>Campanula persicifolia</i>	Dzwonek brzoskwiolistny i odmiany	niebieskie, białe, fioletowe	VI-VII	0,4-1,0 m	zielone	wzniesiony
<i>Delphinium xcultorum</i>	Ostróżka ogrodowa, odmiany	białe, niebieskie, różowe fioletowe, granatowe	VI, IX	0,6-1,8 m	zielone	wzniesiony
<i>Dictamnus albus</i>	Dyptam jesionolistny	różowe, białe	VI-VII	0,8-1,0 m	zielone	wzniesiony
<i>Digitalis grandiflora</i>	Naparstnica zwyczajna	żółte	VI-VIII	0,6-1,2 m	zielone	wzniesiony
<i>Echinacea purpurea</i>	Jeżówka purpurowa i odmiany	różowe, zielone, białe, żółte, brunatne, pomarańczowe	VI-VIII	0,6-1,2 m	zielone	wzniesiony
<i>Euphorbia polychroma</i>	Wilczomlec pstry	żółtozielone	IV-V	0,3-0,5 m	zielone	kępiasty
<i>Festuca gautieri</i>	Kostrzewa Gautiera	szarobrunatne	VI-VII	0,1-0,3 m	zielone	kępiasty
<i>Festuca glauca</i>	Kostrzewa popielata	szarobrunatne	VI-VIII	0,1-0,3 m	szaroniebieskawe	kępiasty
<i>Geranium</i>	Bodzisiki	białe, niebieskie, fioletowe, różowe	V-VIII	0,2-0,8 m	zielone, szarozielone	kępiasty, gatunki i odmiany nieekspansywne

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Barwa kwiatów	Termin kwitnienia	Wysokość roślin	Barwa liści	Pokrój
<i>Gypsophila paniculata</i>	łyszczec wiechowaty	białe	VII-VIII	0,8-1,2 m	szarozielone	kępiasty
<i>Helictotrichon sempervirens</i>	Awena wieczniezielona	zielone	VI-VII	0,4-0,6 (1,0) m	szarozielone	kępiasty
<i>Heuchera</i> sp.	Żurawki, mieszańce i odmiany	białe, różowe, czerwone	VI-VII	0,3-0,5 m	zielone, pomarańczowe, bordowe, pstre	kępiasty
<i>Hosta</i> sp.	Funkie i odmiany	lila, biała	VI-VIII	0,2-1,2 m	zielone, szarozielone, pstre	kępiasty
<i>Liatrix spicata</i>	Liatra kłosowa i odmiany	białe, różowe	VII-IX	0,5-0,8 m	zielone	wzniesiony
<i>Miscanthus sinensis</i>	Miskant chiński	szare, brunatne, różowe	VIII	0,6-2,0 m	zielone, szarozielone, pstre	wzniesiony, kępiasty
<i>Nepeta x fassenii</i>	Kocimiętka Fassena, mieszańce i odmiany	fioletowe	V-IX	0,3-0,6 m	szarozielone	wzniesiony
<i>Panicum virgatum</i>	Proso różgowate, i odmiany	szarobrunatne	VII-VIII	0,2-0,5 (0,8) m	zielone, czerwone, pstre	wzniesiony
<i>Pennisetum alopecuroides</i>	Rozplenica japońska, odmiany	szarobrunatne	IX	0,3-0,6 (1,0) m	zielona	wzniesiony, kępiasty
<i>Penstemon digitalis</i>	Penstemon palczasty, odmiany	białe, różowe	VII-VIII	0,5-0,8 m	zielone	kępiasty
<i>Physostegia virginiana</i>	Odełka wirginijska, odmiany	białe, różowe, lila	VI-IX	0,5-0,9 m	zielone	wzniesiony
<i>Salvia nemorosa</i>	Szałwia omszona, odmiany	fioletowe, różowe	VI-VII	0,4-0,8 m	zielone	wzniesiony

Tabela 7. Wybrane drzewa, krzewy i pnącza odpowiednie w kompozycjach z różami

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Barwa kwiatów	Termin kwitnienia	Wysokość roślin	Barwa liści	Pokrój
Iglaste						
<i>Abies</i> sp.	Jodła, odmiany	-	-	do 3 m	-	odmiany wolno rosnące i karłowe, lub cięte i formowane
<i>Chamaecyparis pisifera</i>	Cyprysik grozdkowy	-	-	do 3 m	-	
<i>Juniperus chinensis</i>	Jałowiec chiński	-	-	do 3 m	-	
<i>Juniperus communis</i>	Jałowiec pospolity	-	-	do 3 m	-	
<i>Juniperus horizontalis</i>	Jałowiec płozący	-	-	-	-	
<i>Picea</i> sp.	Świerk, odmiany	-	-	do 3 m	-	
<i>Pinus densiflora</i>	Sosna gęstokwiatowa, odmiany	-	-	do 3 m	-	
<i>Pinus heldreichii</i>	Sosna bośniacka, odmiany	-	-	do 3 m	-	
<i>Pinus mugo</i>	Sosna górska, odmiany	-	-	do 3 m	-	
<i>Pinus nigra</i>	Sosna czarna, odmiany	-	-	do 3 m	-	
<i>Pinus sylvestris</i>	Sosna pospolita, odmiany	-	-	do 3 m	-	
<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Daglezja zielona, odmiany	-	-	do 3 m	-	
<i>Taxus</i> sp.	Cis, odmiany	-	-	do 3 m	-	
<i>Thuja</i> sp.	Żywotniki, odmiany	-	-	do 3 m	-	
<i>Tsuga</i> sp.	Choina, odmiany	-	-	do 3 m	-	
Pnącza						
<i>Clematis</i> sp.	Powojniki, gatunki i odmiany różnych grup	białe, żółte, różowe, bordo, niebieskie, fioletowe, czerwone	V-X	do 3 m	-	pnącza owijające się ogonkami liściowymi

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Barwa kwiatów	Termin kwitnienia	Wysokość roślin	Barwa liści	Pokrój
Drzewa liściaste						
<i>Acer campestre</i>	Klon polny, odmiany	-	-	do 5 m	zielone	odmiany wolno rosnące i karłowe, przeważnie o pokroju kolumnowym, lub koronie parasolowatej, zwisającej
<i>Betula</i> sp.	Brzoza, odmiany	-	-	do 5 m	zielone	
<i>Carpinus betulus</i>	Grab pospolity, odmiany	-	-	do 5 m	zielone	
<i>Catalpa</i> sp.	Surmia, odmiany	różowe, kremowe/brak kwiatów	VII-VIII	do 5 m	zielone, bordo	
<i>Malus</i> sp.	Jabłoń, odmiany	białe, różowe	IV-V	do 5 m	zielone, bordo	
<i>Prunus</i> sp.	Wiśnia, śliwa, odmiany	białe, różowe	IV-V	do 5 m	zielone, bordo	
<i>Sorbus</i> sp.	Jarząb, odmiany	białe, różowe	V-VI	do 5 m	zielone, szarozielone	
Krzewy liściaste						
<i>Acer palmatum</i>	Klon palmowy, odmiany	-	-	do 3 m	zielone, bordo, pstre	parasolowaty, lub wzniesiony, wyprostowany
<i>Buddleja</i> sp.	Omżyn, odmiany	białe, różowe, lila, niebieskie, fioletowe, żółte, pomarańczowe	-	do 3 m	zielone	wyprostowany lub przewisający
<i>Buxus</i> sp.	Bukszan, gatunki i odmiany	-	-	do 3 m	zielone	wzniesiony, korony cięte i formowane
<i>Cotinus coggygria</i>	Perukowiec podolski	zielone, żółtawe, różowe	VI-VII, ozdobne owocostany	1,5-3,0 m	zielone, żółte, purpurowe	wzniesiony
<i>Cotoneaster</i> sp.	Irga, gatunki i odmiany	białe, różowe	VI-VII, owoce ozdobne	0,5-3,0 m	zielone	wzniesiony, płozący, cięte i formowane
<i>Euonymus fortunei</i>	Trzmielina Fortune'a	-	-	0,3-1,0 m	zielone, pstre, płozący wielobarwne pędy	wznoszące się
<i>Euonymus nanus</i>	Trzmielina niska	różowe	V	0,3-1,0 m	zielone	rozłożysty

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Barwa kwiatów	Termin kwitnienia	Wysokość roślin	Barwa liści	Pokrój
<i>Hydrangea arborescens</i>	Hortensja drzewiasta, odmiany	białe, różowe	VI-VIII	0,5-2,0 m	zielone	wzniesiony, rozłożysty
<i>Hydrangea aspera</i>	Hortensja kosmata	białe i fioletowoniebieskie	VII-VIII	do 1,5 m	zielone	wzniesiony
<i>Hydrangea paniculata</i>	Hortensja bukietowa	białe, różowe	VII-IX	0,5-3,0 m	zielone	wzniesiony
<i>Hypericum</i> sp.	Dziurawiec, gatunki i odmiany	żółte	VI-VIII	0,3-1,0 m	zielone, szarawe	wzniesiony, rozłożysty
<i>Lavandula angustifolia</i>	Lawenda wąskolistna	fioletowe, lila, niebieskie, różowe, białe	V-VI	0,3-0,8 m	szarawe, siwe	wzniesiony, kępiasty
<i>Lonicera pileata</i>	Suchodrzew chiński	kremowobiałe	V-VI	0,5 m	zielone	rozłożysty, cięte i formowane
<i>Perovskia</i> sp.	Perowskia, gatunek i odmiany	fioletowe, niebieskie	VII-IX	0,5-1,0 m	szarozielone, siwe	kępiasty
<i>Tamarix</i> sp.	Tamaryszek, gatunki i odmiany	różowe	V-VI	do 3,0 m	szarozielone	rozłożysty
<i>Viburnum</i> sp.	Kalina, gatunki i odmiany	białe, różowe, ozdobne owoce	III-VI	do 3 m	zielone	wzniesiony

Róże, lilie, floksy w jednej tonacji barw

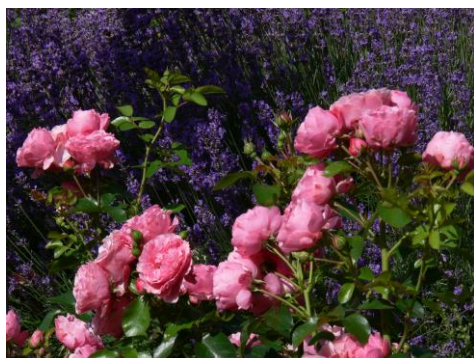
Róża o płatkach pstrych, w otoczeniu traw o barwnych liściach i delikatnej szawli omszonej (*Salvia nemorosa*)

Łososiowe kwiaty na szarym tle bylicy iluzjańskiej (*Artemisia ludoviciana*) 'Silver Queen' i szaroniebieskim kocimiętki (*Nepeta*)

Różowe róże i rośliny towarzyszące w podobnej tonacji kwiatów i szarością liści: firletka kwiecista (*Lychnis coronaria*), lebiodka pospolita (*Origanum vulgare*), bodziszki (*Geranium*), lawendy (*Lavandula*).

Połączenie róży i fioleto lawendy (*Lavandula*)

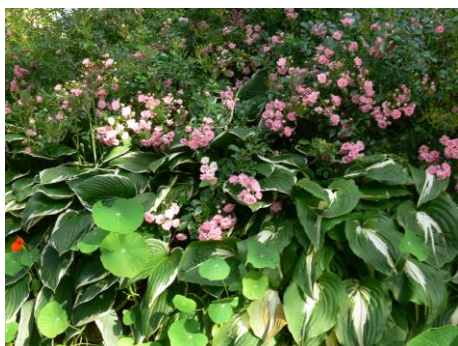
Połączenie barw – delikatny róż pełnych ciężkich kwiatów róż i mocny fiolet powojnika (*Clematis*) z grupy Viticella

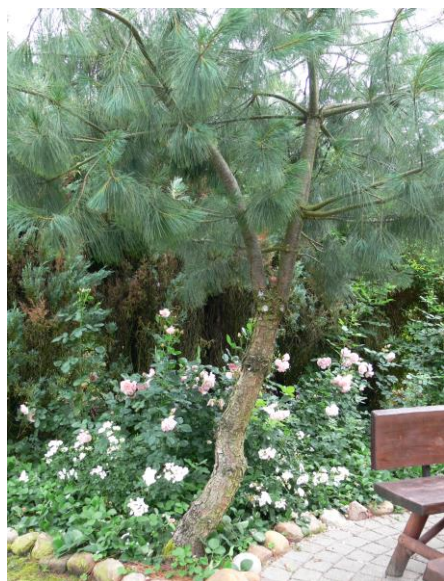
Połączenie barw – jaskrawych zielono-cytrynowych wilczomleczy sosnka (*Euphorbia cyparissias*) i białych róż o drobnych kwiatach. Żółtozielone liście podkwiatowe z czasem różowieją i białe róże nadal stanowią dla nich odpowiednio kolorystycznie komponent

Połączenie barw – szafirowe lobelie i ciemnożółte róże rabatowe

Rabata w miejscu okresowo zacienionym – funkie i róże wielokwiatowe 'The Fairy'

Bładoróżowe róże rabatowe wśród roślin iglastych o niebieskawej barwie igliwia – sosny kalifornijskiej i jałowca tępołuskowego

Róże rabatowe i powojnik o intensywniej barwie kwiatów wśród roślin iglastych i paproci w miejscu półcienistym

Różnorodność traw i turzyc pozwala dobrać kompozycyjnie doskonałe tło dla róż

ISBN 978-83-65903-16-7

